

Др Сандра Фишер Шобот*

OPEN-PRICE УГОВОРИ О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ – ОДНОС ЧЛАНОВА 14 И 55 КОНВЕНЦИЈЕ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА О УГОВОРИМА О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ

Рад садржи анализу односа чланова 14 и 55 Конвенције Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе. Чланом 14, ст. 1 БК предвиђено је да је за постојање понуде неопходно да цена у њој буде барем одредива, док чл. 55 БК полази од претпоставке да уговор може да буде пуноважно закључен а у њему цена не буде одређена или одредива. Из језичког тумачења наведених норми произлази противречност, а основ контроверзи представља то што се у чл. 14, ст. 1 БК упућује на довољно одређену цену и open-price правило из чл. 55 БК. У теорији и пракси је спорно какав је однос између тих норми, ако уопште постоји. У раду су изложена најзначајнија доктринарна схватања, а аутор настоји да одговори на који начин та противречност може да се реши.

Кључне речи: *Међународна продаја робе. – Понуда. – Цена. – Open-price уговори.*

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА И ПОСТАВЉАЊЕ ПРОБЛЕМА

Уговори о међународној продаји робе, по правилу, одређују цену. Чак и када у уговору цена није одређена ни одредива, тешко је замисливо да уговорне стране при закључењу уговора немају сазнања о цени робе због тога што је плаћање цене од купца разлог обавезивања продавца (*causa*)¹ и што одређивање цене робе има пресудан значај за

---

* Ауторка је доцент Правног факултета Универзитета у Новом Саду, sfiser@pf.uns.ac.rs.

¹ Вид. Стеван Шогоров, Зоран Арсић, *Уговори трговинског права*, Нови Сад 2014, 49.

економски успех уговора. Међутим, у међународној трговини често се закључују уговори о продаји у којима цена није одређена ни одредива него је остављена отвореном (*open-price* уговори).

Према чл. 14, ст. 1 Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе² (даље: БК) из 1980. године, понуда је предлог за закључење уговора упућен једном или више одређених лица, који је довољно одређен и који указује на намеру понудиоца да се обавезе у случају њеног прихватања. Предлог је довољно одређен ако означава робу и изричито или прећутно утврђује количину и цену или садржи елементе за њихово утврђивање. Проблематично може да буде *a contrario* тумачење чл. 14, ст. 1 БК, односно да се једнострана изјава воље понудиоца не може сматрати понудом ако предлог за закључење уговора није довољно одређен у погледу цене, тј. уколико у њему цена није одређена ни одредива. Уколико таква изјава не представља понуду, она не може да буде прихваћена у складу са чл. 18 БК и уговор о међународној продаји робе не може да настане.

У чл. 14, ст. 1 БК предвиђено је да цена у понуди мора да буде изричито или прећутно одређена или бар одредива.³ Тај захтев је испуњен уколико се предвиди цена по комаду или количини робе, а другој уговорној страни се остави да одреди број комада или количину робе.⁴ Такође, цена се сматра довољно одређеном и када је није могуће утврдити у време закључења уговора, на пример, ако стране уговоре да ће купац платити текућу цену у време испоруке.⁵ Битно је да понуда садржи одредбу на основу које цена може да се одреди⁶

² Конвенција Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе – БК, *Службени лист СФРЈ*, бр. 10–1/84 од 31. децембра 1984.

³ Вид. Jack Graves, „CISG Article 6 and Issues of Formation: The Problem of Circularity“, *The Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review (Annals FLB)* 3/2011, 133 и фн. 34. Према другом мишљењу, чл. 14, ст. 1 БК не наводи се да ће понуда бити обавезујућа ако у њој цена није одређена ни одредива него само да неће бити довољно одређена. Вид. више Herbert Berstein, Joseph Lookofsky, *Understanding the CISG in Europe – A Compact Guide to the 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Cambridge 1997, 36.

⁴ Вид. Peter Schlechtriem (Hrsg.), *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht*, München 2000³, 183; Ingeborg Schwenzer, Pascal Hachem, Christopher Kee, *Global Sales and Contract Law*, Oxford University Press, New York 2012, 130.

⁵ *Commentary on the Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods prepared by the Secretariat (Secretariat Commentary)*, UN DOC. A/CONF. 97/5, 21; Petar Šarčević, Paul Volken (eds.), *International Sale of Goods (Dubrovnik Lectures)*, New York 1986, 121; I. Schwenzer, P. Hachem, C. Kee, 130. Вид. одлуку у предмету *Austria, 10 November 1994, Supreme Court (Chinchilla furs case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941110a3.html>, 29. јун 2017. Стране су утврдиле распон цена, а цена је у конкретном случају требало да буде одређена према квалитету испоручене робе (крзна).

⁶ Karsten Schmidt (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch*, München 2004, 413.

(на пример, стране одреде метод одређивања цене⁷ или купац поручи робу навођењем ценовника или каталога продавца⁸ или продавац понуду учини слањем својих ценовника⁹). Цена је одредива и када се подразумева. То ће редовно бити случај код куповине резервних делова или робе реномираних произвођача.¹⁰ У том случају сматра се да је купац пристао да плати цену предвиђену ценовником продавца. Одредивост цене може произлазити и из праксе успостављене између страна, тј. из претходних уговора о продаји исте врсте робе. И последње, изостављање података о цени у понуди некада указује на прећутно одређену цену која треба да се утврди тумачењем. При тумачењу треба утврдити стварну вољу уговорних страна, која се најчешће огледа у извршењу уговора. Национални судови су показали одређену флексибилност у односу на то питање, те су сматрали да је цена довољно одређена када је одређена или одредива на неки начин.¹¹

С друге стране, према чл. 55 БК, када је уговор пуноважно закључен, али ни изричито ни прећутно не одређује нити садржи

⁷ Loukas Mistelis, „Article 55 CISG: The Unknown Factor“, *Journal of Law and Commerce* 25, 6/2005, 289, 290. Вид. одлуку у предмету *Austria, 10 November 1994, Supreme Court (Chinchilla furs case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941110a3.html>, 29. јун 2017.

⁸ Wulf-Henning Roth, Christian Kunz, „Zur Bestimmbarkeit des Preises im UN-Kaufrecht“, *Recht der Internationalen Wirtschaft: Betriebs-Berater International* 43, 1997, 1: 17–21. Secretariat Commentary, 21. Вид. одлуку у предмету *Germany, 10 October 2001, Appellate Court Rostock (Frozen food case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011010g1.html>, 29. јун 2017. (купац је поручивао робу на основу ценовника продавца).

⁹ *Austria, 15 June 2000, Appellate Court Graz (Ski shoes case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000615a3.html>, 29. јун 2017.

¹⁰ Heinrich Honsell (Hrsg.), *Kommentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG)*, Berlin – Heidelberg 2010, 105; W. H. Roth, C. Kunz, 1: 17–21; Cesare Massimo Bianca, Michael Joachim Bonell, *Commentary on the International Sales Law, The 1980 Vienna Sales Convention*, Milan 1987, 141. *Switzerland, 5 December 1995, Commercial Court St. Gallen (Computer hardware devices case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205s1.html>, 29. јун 2017.

¹¹ Вид. више Larry A. DiMatteo, Lucien Dhooge, Stephanie Greene, Virginia Maurer, Marisa Pagnattaro, „The Interpretative Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence“, *Northwestern Journal of International Law and Business* 2/2004, 338. Вид. одлуку у предмету *France, 22 April 1992, Appellate Court Paris (Fauba v. Fujitsu)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920422f1.html>, 29. јун 2017. Суд је сматрао да је уговорном одредбом о одређивању цене у складу са тржишним кретањима, цена довољно одређена. *Germany, 3 August 2005, District Court Neubrandenburg (Pitted sour cherries case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050803g1.html>, 29. јун 2017. Суд је заузео став да је довољно да фактори нужни за одређивање цене постоје у каснијем тренутку. Цена је одредива чак и онда. У предмету *Chinchilla furs case*, суд је утврдио да је цена довољно одређена тако што су стране дефинисале ценовни оквир за робу. Стране у конкретном случају нису одредиле метод одређивања цене.

одредбу о одређивању цене, сматра се да су стране, уколико не постоји индиција за супротно, прећутно упутиле на цену која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној струци за такву робу продату под сличним околностима.¹² Приликом анализе ове одредбе треба имати у виду да српски текст у Закону о ратификацији Конвенције Уједињених нација о уговорима о међународној продаји робе¹³ из 1984. године није истоветан поменутој формулацији.¹⁴ Из српског текста БК произлази да неодређивање цене у уговору подразумева да су стране прећутно пристале на одређену цену, док је из енглеског текста јасно да се у случају *open-price* уговора сматра да су стране прећутно упутиле на одређену цену, а не да постоји њихов прећутни пристанак.

Основна сврха чл. 55 БК је да се створи механизам за одређивање цене када је уговор пуноважно закључен, а цена није ни одређена ни одредива. Међутим, треба имати у виду да чл. 55 БК не може да се користи као замена за споразум страна у погледу цене.¹⁵ Наведено важи када постоји споразум страна о одређивању цене, а она не буде одређена у складу са споразумом¹⁶ или накнадно постане неодредива.¹⁷

¹² То је ауторкин превод званичног енглеског текста конвенције. На енглеском језику, који је један од шест званичних језика Конвенције, чл. 55 БК гласи: *Where a contract has been validly concluded but does not expressly or implicitly fix or make provision for determining the price, the parties are considered, in the absence of any indication to the contrary, to have impliedly made reference to the price generally charged at the time of the conclusion of the contract for such goods sold under comparable circumstances in the trade concerned.*

¹³ *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 10–1/84.

¹⁴ Српски текст чл. 55 БК гласи: „Кад је уговор ваљано закључен а да цена за продату робу није у уговору ни изричито ни прећутно одређена нити у њему има одредби на основу којих би се могла утврдити, сматраће се, ако није супротно наведено, да су стране прећутно пристале на цену која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној струци за такву робу продату под случним околностима.“

¹⁵ Вид. одлуку у предмету *Germany*, 9 May 2000, *District Court Darmstadt (Video recorders case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000509g1.html>, 29. јун 2017.

¹⁶ Вид. пара. 3.3. одлуке у предмету *Russia*, 9 April 2004, *Arbitration proceeding 129/2003*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040409r1.html>, 29. јун 2017. Стране су уговориле да је нужно да буде одређена цена за робу која ће бити испоручена у одређеном периоду. Споразум страна о цени требало је да уследи у моменту каснијем у односу на време закључења уговора. У арбитражној одлуци је заузет став да такав споразум имплицира да су стране цену сматрале битним елементом уговора. Сходно томе, неодређивање цене има за последицу да уговор о продаји за одређени период није закључен.

¹⁷ Вид. Larry A. DiMatteo, „Critical Issues in the Formation of Contracts under the CISG“, *Annals FLB* 3/2011, 67. Вид. одлуку у предмету *Russia*, 3 March 1995, *Arbitration proceeding 309/1993 (Implicit agreement on price case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950303r1.html>, 29. јун 2017. Стране су уговориле да ће цену одредити

У случају када је уговор пуноважно закључен, чл. 55 БК полази од претпоставке да су стране прећутно упутиле на текућу цену¹⁸ која је постојала у тренутку закључења уговора. Притом треба имати на уму да питање пуноважности уговора у складу са чл. 4 БК није регулисано конвенцијом.¹⁹

Чланом 14, ст. 1 БК предвиђено је да цена у понуди мора бити барем одредива, јер се у супротном изјава воље не сматра понудом, док се у чл. 55 БК претпоставља супротна ситуација да је уговор закључен а да у њему цена није била одређена или одредива. Из језичког тумачења тих норми произлази противречност и поставља се питање да ли је и под којим условима могуће да настане уговор у коме цена није одређена ни одредива. Док чл. 14, ст. 1 БК претежно садржи претпоставку који елементи представљају битне елементе понуде,²⁰ у чл. 55 БК прихвата се да стране не морају да сматрају да је цена један од њих.²¹ Управо због те чињенице неки аутори сматрају да чл. 55 БК представља тријумф начела аутономије воље.²²

Основ контроверзи представља упућивање у чл. 14, ст. 1 БК на довољно одређену цену и *open-price* правило из чл. 55 БК. У теорији

десет дана пре Нове године, али то нису урадиле. Арбитража је утврдила да у датом случају уговор није настао. Вид. такође резоновање суда у предмету *Pitted sour cherries case*, III, пара. 3.

¹⁸ У теорији права међународне продаје постоји сагласност да појам текуће цене произлази из чл. 55 БК и да израз „цена која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној струци за такву робу продату под случним околностима“ означава текућу цену. Тако Ulrich Magnus, *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Wiener UN-Kaufrecht (CISG)*, Sellier-de Gruyter, Berlin 2005, 749; K. Schmidt (Hrsg.), 684; Kurt Rebmann, Franz Jürgen Säcker, Roland Rixecker (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band III, München 2004, 2642; UNCITRAL, *2012 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, New York 2012, чл. 76, пара. 8, доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/digest-2012-76.html#18>, 29. јун 2017; Сандра Фишер Шобот, „Постојање текуће цене као услов за апстрактно одмеравање накнаде штете у праву међународне и домаће продаје“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* 2/2014, 355. О појму текуће цене вид. Милена Ђорђевић, *Обим накнаде штете због повреде уговора о међународној продаји робе*, докторска дисертација, Београд, 2012, 322, 323.

¹⁹ Вид. више код Stefan Kröll, Loukas Mistelis, Pilar Perales Viscasillas (eds.), *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, München 2011, 64, 65.

²⁰ У домаћој теорији постоје схватања да су у чл. 14(1) БК предвиђени битни елементи уговора о међународној продаји. Вид. Радован Вукадиновић, *Међународно пословно право*, Крагујевац 2012, 420; Милош Живковић, *Обим сагласности неопходан за закључење уговора*, Београд 2006, 117.

²¹ L. Mistelis, 286.

²² *Ibid.*

је спорно какав је однос између тих норми, ако уопште постоји, па је у том смислу потребна детаљнија анализа. Реч је о теоријском и практичном питању, које ће бити релевантно када нису испуњене претпоставке из чл. 14, ст. 1 БК о одређености цене, односно када цена није ни прећутно учињена одредивом, и када примена чл. 14, ст. 1 БК није искључена.

2. ОДНОС ЧЛАНОВА 14 И 55 КОНВЕНЦИЈЕ УН О УГОВОРИМА О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ

2.1. Историјски преглед

Питање садржаја чланова 14 и 55 БК и њиховог односа постављено је приликом израде нацрта и доношења БК.²³ Према првом нацрту, било је довољно да понуда предвиђа „да цена треба да буде плаћена“²⁴, али већ у чл. 12, ст. 1 Њујоршког нацрта унето је правило које одговара чл. 14, ст. 1 БК.²⁵ На Бечкој конференцији настављена је расправа о томе да ли треба дозволити да се уговор закључи и у случају тзв. *open-price* уговора.²⁶

2.2. Случајеви у којима не постоји колизија чл. 14, ст. 1 БК и чл. 55 Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе

У одређеним случајевима не поставља се питање односа чл. 14, ст. 1 БК и чл. 55 БК, односно евентуална празнина у уговору попуњава се у складу са чл. 55 БК. Прво, с обзиром на то да БК оставља могућност делимичне ратификације²⁷, постоје државе које

²³ Вид. више Jelena Vilus, *Komentar Konvencije UN o međunarodnoj prodaji robe*, Zagreb 1981, 46–48.

²⁴ Вид. више Ingeborg Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer: *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford 2016⁴, 278; P. Schlechtriem (Hrsg.) (2000), 183.

²⁵ Полазиште при изради чл. 14, ст. 1 БК представљало је решење да цена не мора бити одређена у понуди. Међутим, у току рада УНЦИТРАЛ-а прешло се на диспозитивно правило да цена мора бити одређена или одредива у понуди, а „на крају (се) дошло до онога што звучи као императивно правило да цена мора бити одређена или одредива у понуди“. Тако М. Живковић, 117.

²⁶ Неке делегације су предлагале да се избрише друга реченица чл. 14, ст. 1 БК, док су се представници других земаља залагали да се о односу чл. 14, ст. 1 и чл. 55 БК накнадно одлучи у поступку већања. Вид. више Paul Amato, „U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods – The Open Price Term and Uniform Application: An Early Interpretation by the Hungarian Courts“, *Journal of Law and Commerce*, 1993, 10, 11 и фн. 51, 52; S. Kröll, L. Mistelis, P. Perales Viscasillas (eds.), 229; I. Schwenzer, P. Nachev, C. Kee, 135; J. Vilus, 48–49.

²⁷ Чл. 92(1) БК.

нису ратификовале Део II, који се односи на закључење уговора.²⁸ У тим државама се на закључење уговора примењују правила меродавног права. Уколико је меродавним правом предвиђено да понуда не мора да садржи податке о цени робе, уговор може пуноважно да се закључи и без одређивања цене. У том случају цена се одређује у складу са чл. 55 БК.

Друго, начело аутономије воље дозвољава странама да свој уговорни однос уреде на начин како њима одговара. У складу са принципом аутономије воље из чл. 6 БК, стране могу да одступе од било које одредбе садржане у БК или да измене њено дејство. Дакле, стране изричито могу да се споразумеју да се на поступак закључења уговора неће применити одредбе садржане у БК и да сам поступак закључења уговора подвргну другачијем правном режиму. Исто тако, стране могу да измене дејство чл. 14, ст. 1 БК и да у том смислу модификују правило о одређености цене (на пример, могу да се споразумеју да ће се понуда сматрати довољно одређеном и ако не садржи све елементе које захтева чл. 14, ст. 1 БК). Осим тога, продавац и купац могу и прећутно да дерогирају правила из чл. 14, ст. 1 БК. Наиме, БК регулише поступак закључења уговора путем понуде и прихвата понуде, што је типичан начин закључења уговора, али не и искључиви.²⁹ Према ставу Бухера (*Bucher*), захтев ваљане понуде може да се постави само под претпоставком да закључење уговора претпоставља постојање понуде, односно да уговор није могуће закључити на други начин осим путем понуде и њеног прихвата.³⁰ У међународном пословању уговори се често закључују после дугих преговора током којих су стране размениле низ предлога и противпредлога и постигле споразуме о појединачним питањима пре него што су закључиле коначан уговор.³¹ У прилог томе говори и то што се у чл. 55 БК претпоставља да постоји пуноважно закључен уговор, али не и да је уговор пуноважно закључен путем понуде и њеног прихвата, него је могуће да буде закључен и на друге начине. За закључење уговора треба да постоји понашање страна које указује

²⁸ Данска, Шведска, Норвешка и Финска су, у складу са чл. 92 БК, изјавиле да неће бити везане Делом II БК.

²⁹ У прилог томе говори и чл. 2.1.1. УНИДРОИТ принципа међународних трговинских уговора из 2016. године (даље: УПЦ), према коме уговор може да се закључи или прихватам понуде или другим понашањем страна које је довољно да покаже њихов споразум. Исто тако Младен Драшкић, Маја Станивуквић, *Уговорно право међународне трговине*, Београд 2005, 172.

³⁰ Paul Piotet, Fritz Sturm, *Mélanges Paul Piotet: recueil de travaux offerts à M. Paul Piotet, Professeur à l'Université de Lausanne*, Bern 1990, 386.

³¹ Сандра Фишер Шобот, *Право међународне продаје*, Нови Сад 2014, 53. Вид. чл. 2.1.1. УПЦ и коментар уз тај члан. Мистелис (*Mistelis*) наводи да се уговори ретко закључују путем понуде и прихвата понуде. Уместо тога, често постоји размена низа изјава, па је тачна понуда недостижан концепт. L. Mistelis, 290.

на постојање обавезујућег споразума. Осим тога, у пракси се уговори често закључују потписивањем.

У теорији не постоји јединствено мишљење о томе када постоји прећутно искључење чл. 14, ст. 1 БК. Према једном ставу, довољно је да постоји намера страна, тј. да су желеле да њихов *open-price* уговор буде обавезујућ.³² Присталице тог става наводе да докле год је јасна намера уговорних страна да закључе уговор, конструкција конвенције омогућава странама да измене дејство сваке одредбе садржане у њој, укључујући и одредбу о одређености цене из чл. 14, ст. 1 БК. Евентуални проблеми код *open-price* уговора могу да настану у вези са питањем када је јасна намера страна да закључе уговор. Ако су стране своју вољу изразиле извршењем уговора, требало би сматрати да су прећутно одступиле од захтева из чл. 14, ст. 1 БК. У супротном, ако би, на пример, купцу било дозвољено да се при извршењу уговора позива на чл. 14, ст. 1 БК и да тврди да уговор није ни настао, постојала би опасност да несавесно понашање купца буде награђено. С друге стране, ако уговор још није извршен, да ли постоји намера да се уговор закључи, треба да се утврди у складу са чл. 8 БК. У том смислу би се правило из чл. 14, ст. 1 БК могло разумети као упозорење да се олако не претпостави да постоји намера.³³ Према другом мишљењу, за прећутно изузимање чл. 14, ст. 1 БК постојање намере за обавезивањем само по себи није довољно и не може да дерогира захтев да понуда буде довољно одређена.³⁴ Као разлог за такав став наводи се да понуду представља предлог за закључење уговора упућен одређеном или одређеним лицима, ако је довољно одређен и ако постоји намера за обавезивањем.³⁵ Прећутно изузимање чл. 14, ст. 1 БК претпоставља се само када уговор буде извршен и поред недостатка у одређивању цене. Коначно, неки коментатори БК заступају још рестриктивнији став и постављају питање да ли и зашто једнострана изјава воље која не представља понуду (јер није довољно одређена) може због испоруке робе да постане ваљана.³⁶ Присталице прва два става сагласне су да уколико се

³² Вид. више Предраг Цветковић, *Закључивање уговора о међународној продаји робе*, магистарска теза, Правни факултет у Нишу, Ниш 2000, 67; М. Живковић, 118–119.

³³ Вид. више Ulrich Magnus, „The Scandinavian Reservation under Art. 92 CISG“, 208, <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/57-10.pdf>, 29. јун 2017.

³⁴ Вид. К. Rebmann, F.J. Säcker, R. Rixecker (Hrsg.), 2225; John O. Honnold, *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*, The Hague 1999³, 153.

³⁵ Вид. прву реченицу чл. 14, ст. 1 БК.

³⁶ Вид. више К. Rebmann, F. J. Säcker, R. Rixecker (Hrsg.), 2228; Бидлински (*Bydlinski*) говори о парадоксу када из непуноважне понуде путем прихватања може да настане пуноважан уговор. P. Pietet, F. Sturm, 386.

утврди да постоји прећутни споразум страна о изузимању чл. 14, ст. 1 БК, за попуњавање празнине у уговору служи чл. 55 БК.³⁷ У поменутих случајевима на закључење уговора не примењује се чл. 14, ст. 1 БК, па се сходно томе не поставља питање односа чл. 14, ст. 1 БК и чл. 55 БК.

Стране могу да се споразумеју да ће купац платити цену која се у тренутку закључења уговора редовно наплаћивала у односној струци за такву робу под сличним околностима. У том случају понуда се сматра довољно одређеном, а чл. 55 БК се примењује на основу споразума страна.

Коначно, могуће је да из праксе успостављене између страна или из меродавних обичаја произлази да цена у понуди не мора да буде ни одређена ни одредива.³⁸

Сматрамо да однос између чл. 14 БК и чл. 55 БК није споран ни када стране уговоре да ће цену одредити треће лице. У том случају, испуњен је захтев из чл. 14 БК о одређености понуде, а треће лице цену може да одреди и према критеријумима из чл. 55 БК. Међутим, ако треће лице не може или не жели да одреди цену, а уговор не садржи ни изричито ни прећутно правило како да се одреди цена, меродавно национално право одлучује о последицама.³⁹

2.3. Ставови доктрине о односу чл. 14, ст. 1 и чл. 55 Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе

Однос чл. 14, ст. 1 БК и чл. 55 БК разматран је у доктрини права међународне продаје. Постоје бројни аргументовани и међусобно супротстављени ставови који то питање додатно проблематизују.

У теорији заступани ставови могу да се групишу на следећи начин. Многи аутори апсолутну предност дају чл. 14, ст. 1 БК.⁴⁰ Предлог за закључење уговора представља понуду уколико је упућен

³⁷ Исто тако, Ingeborg Schwenzer (ed.), Schlechtriem & Schwenzer: *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford 2010³, 260 и 267; К. Schmidt (Hrsg.), 412. У предмету *Pitted sour cherries case*, суд је заузео став да формулација у уговору да ће цена бити одређена „у сезони“ треба да се тумачи као прећутан споразум о сезонској цени продавца за 2003. годину и да се одреди према стандардима из чл. 55 БК. Вид. пара. 6(а) одлуке у предмету *Switzerland, 3 July 1997, District Court St. Gallen (Fabrics case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970703s1.html>, 29. јун 2017.

³⁸ Вид. чл. 9 БК.

³⁹ Вид. више I. Schwenzer (ed.) (2010), 264.

⁴⁰ Secretariat Commentary, 46; Peter Huber, Alastair Mullis, *The CISG – A new textbook for students and practitioners*, Sellier – European Law Publishers, München 2007, 76; М. Живковић, 123. Вид. више P. Schlechtriem (Hrsg.) (2000), 184; К. Rebmann, F. J. Säcker, R. Rixecker (Hrsg.), 2227; П. Цветковић, 59.

одређеном лицу (лицима), довољно одређен и указује на намеру понудиоца да се обавезе у случају прихватања. Фарнсворт (*Farnsworth*) и друге присталице овог, прилично рестриктивног става полазе од тога да понуда мора да садржи неки метод одређивања цене да би било могуће закључити пуноважан уговор.⁴¹ С друге стране, чл. 55 БК може да се примени на одређивање цене тек када се утврди постојање пуноважног уговора.⁴² У теорији се наводи да је идеја при изради БК била да чл. 14 има предност над чл. 55 БК.⁴³ Заговорници те идеје истичу да сва три услова треба да буду кумулативно испуњена да би се изјава воље сматрала понудом и да воља страна за обавезивањем не може да замени или надомести недостајући услов одређености понуде. Сматрамо да се овом мишљењу могу упутити озбиљне примедбе. Прво, прихватање тог става имало би у најмању руку контрадикторне последице да се у погледу одређености понуде захтевају строжи услови него за сам уговор о продаји. Друго, уколико се прихвати да чл. 14 БК треба да има предност у односу на чл. 55 БК, оправдано може да се постави питање значаја и сврхе чл. 55 БК.

Други, супротан став, полази од тога да предност има чл. 55 БК и да захтев из чл. 14, ст. 1 БК да цена треба да буде одређена нема дејство.⁴⁴ Сходно томе, услов да понуда мора бити довољно одређена у *open-price* уговорима нема значај. Једино је важно да ли је постојала воља страна за обавезивањем, коју оне могу да изразе изричито (чл. 6 БК) и конклюдентним радњама (чл. 8, ст. 3 БК). Према Каролусу (*Karollus*), чл. 14 БК представља само смерницу за тумачење: требало би да постоји претпоставка да стране немају намеру да закључе уговор пре него што је цена одређена или учињена одредивом. Али, ако може да се докаже да су стране имале намеру да закључе уговор и без одређења цене, намера страна треба да има предност.⁴⁵ С обзиром на то да чл. 55 БК јасно прихвата могућност постојања пуноважног уговора у коме цена није ни одређена ни

⁴¹ Nina M. Galston, Hans Smit (eds.), *International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, New York 1984, 3–9; P. Amato, 10.

⁴² Peter Schlechtriem, *Uniform Sales Law – The U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Manz, Vienna 1986, 81; Secretariat Commentary, 46; Heinz Georg Bamberger, Herbert Roth (Hrsg.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band III, München 2003, 2788.

⁴³ Вид. I. Schwenzler (ed.) (2016), 279 и фн. 95.

⁴⁴ Вид. више I. Schwenzler (ed.) (2016), 279; P. Schlechtriem (Hrsg.) (2000), 184; C. M. Bianca, M. J. Bonell, 407; K. Schmidt (Hrsg.), 413; S. Kröll, L. Mistelis, P. Perales Viscasillas (eds.), 229; М. Живковић, 118.

⁴⁵ Martin Karollus, „Judicial Interpretation and Application of the CISG in Germany 1988–1994“, *Cornell Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods* 1995, 60.

одредива, мора се одбацити тврдња да неодређивање цене у понуди исту чини неваљаном према чл. 14, ст. 1 БК.⁴⁶

Према трећем мишљењу, за оцену односа чл. 14, ст. 1 БК и чл. 55 БК треба разграничити поље примене норми и одговор тражити у систематизацији БК. Чл. 14, ст. 1 БК односи се искључиво на закључење уговора, а чл. 55 БК на уговор у целини.⁴⁷ Пошто се у чл. 55 БК не наводи да је пуноважан само уговор који је закључен путем понуде и њеног прихвата, чл. 55 БК има допунску функцију и служи за одређивање цене у пуноважно закљученом *open-price* уговору. С обзиром на различито поље примене норми, између њих не постоји никакав однос, ни колизија. Основно упориште за то мишљење је чињеница да уговор може да настане и на друге начине, а не само путем понуде и њеног прихвата. Осим тога, неки аутори, управо због различитог поља примене норми, разматрају и да ли је захтев за одређеношћу из чл. 14, ст. 1 БК меродаван у време испуњења уговора или се он односи само на време закључења уговора.⁴⁸ Присталице таквог става наводе да понуда постаје ирелевантна када уговор буде закључен, а само закључење уговора доказује да је понуда била довољно одређена, независно до тога да ли је у њој постојала одредба о одређивању цене.⁴⁹ Чак и ако је понуда била недовољно одређена, закључење уговора може да се изведе из његовог извршења. Тумачење правила која се односе на понуду не може да се примени једном када је уговор закључен. У прилог наведеном говори и то што, према формулацији и његовом месту у конвенцији⁵⁰, чл. 55 БК не обухвата закључење уговора. Штавише, чл. 55 БК претпоставља да постоји пуноважно закључен уговор.

Један од заступаних је и став да чл. 55 БК представља *lex specialis* у оквиру чл. 14, ст. 1 БК за одређивање цене.⁵¹ Полазна премиса тог значајно либералнијег мишљења је да чл. 55 БК има допунску функцију и да омогућава да се „ценом која се редовно наплаћивала у време закључења уговора“ отклони недостатак одређености цене или метода за њено одређивање. Сличан став садржи и Коментар Секретаријата да док постоји намера страна за обавезивањем, правилима којима је регулисана продаја робе могу да

⁴⁶ Вид. Н. Bernstein, J. Lookovsky, 35.

⁴⁷ Тако К. Schmidt (Hrsg.), 414; S. Kröll, L. Mistelis, P. Perales Viscasillas (eds.), 230. Вид. Н. Honsell, 106.

⁴⁸ Супротан став К. Rebmann, F. J. Säcker, R. Rixecker (Hrsg.), 2228.

⁴⁹ С. М. Bianca, M. J. Bonell, 407.

⁵⁰ Чл. 55 се налази у Делу III конвенције – „Продаја робе“, док се чл. 14 налази у Делу II конвенције – „Закључење уговора“.

⁵¹ I. Schwenzer, P. Nachev, C. Kee, 135 и фн. 43.

се попуне недостајући услови.⁵² Соно (*Sono*) наводи да ће са широм применом конвенције бити тешко тврдити да цена није била означена барем прећутно све док воља понудиоца да буде везан прихватом понуде може на други начин да се утврди.⁵³ Слично, постоје ставови у теорији да контрадикција може да се разреши тумачењем да се појам „пуноважност“ из чл. 55 БК односи на све услове из уговора осим одређења цене. Ако би се такво схватање прихватило, понуда која је неодређена у погледу цене могла би да се тумачи у светлу чл. 55 БК, тј. могло би се сматрати да прећутно упућује на цену која се редовно наплаћује за исту робу.⁵⁴

Сматрамо да је добра страна наведеног става што у први план истиче начело аутономије воље, па ако постоји воља уговорних страна за обавезивањем, која је накнадно потврђена и извршењем уговора,⁵⁵ постављање престојих захтева за одређеност понуде није оправдано и штетило би несметаном одвијању међународне трговине. Друго, поменути став је добар и зато што представља тумачење којим се чланови 14 и 55 БК доводе у склад и не искључује се примена ниједног од њих. Гаро (*Garro*) се залаже за то да се у кодификованом сету правила као што је Бечка конвенција учини потребан напор да се разумеју наизглед инкомпатибилне одредбе тако да се из њих извуче смисао. Надаље истиче да је замисливо и прихватљиво да се значење чл. 14, ст. 1 и чл. 55 БК помири.⁵⁶ Сматрамо да уколико у понуди цена није ни изричито ни прећутно одређена нити одредива, у одређеним случајевима треба поћи од тога да су стране у складу са чл. 55 БК прећутно упутиле на цену која се редовно наплаћивала за такву робу у време закључења уговора.⁵⁷ То је прихватљиво јер се упућује на објективно одређену цену у време закључења уговора и тиме онемогућава *ex-post* опортунистичко понашање било које од уговорних страна. На тај начин се обе стране спречавају да се позивају на неодређеност понуде ако се цена робе на тржишту про-

⁵² Secretariat Commentary, 21. Вид. такође L. A. DiMatteo *et al.*, 341.

⁵³ P. Šarčević, P. Volken (eds.), 122.

⁵⁴ Вид. P. Schlechtriem (1986), 81 фн. 319.

⁵⁵ Вид. одлуку у предмету *Switzerland*, 3 July 1997, *District Court St. Gallen (Fabrics case)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970703s1.html>, 29. јун 2017. Суд је закључио да, с обзиром на чињеницу да је уговор извршен, недостатак изричитог одређења цене не спречава извршење уговора. Цена треба да се одреди према чл. 55 БК, који представља одредбу за попуњавање празнина.

⁵⁶ Alejandro M. Garro, „Reconciliation of Legal Traditions in the U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods“, *International Lawyer* 1989, 464.

⁵⁷ У предмету *Frozen food case*, суд је навео да се „чл. 55 БК заснива на претпоставци да су стране извршиле прећутно упућивање на цену која је наплаћивана под сличним околностима за сличну робу у време закључења уговора у истој струци, све док не постоје индикације против такве претпоставке“.

мени на њихову штету.⁵⁸ На крају, тај став је у складу и са принципом *in favorem contractus*. Наиме, чл. 14, ст. 1 БК не сме да се тумачи тако да спречава настанак уговора, а цена може да се одреди у складу са критеријумима садржаним у чл. 55 БК.⁵⁹ Наравно, у случајевима када је реч о роби која нема текућу цену (нпр. нов производ на тржишту⁶⁰ или роба која се производи по спецификацијма купца), чл. 55 не би могао да се користи и тада би морало да се сматра да понуда није довољно одређена.

У делу литературе је заузет став да захтев из чл. 14, ст. 1 БК у вези са одређеношћу понуде служи само за разграничење понуде од позива да се учини понуда (*invitatio ad offerendum*) из чл. 14, ст. 2 БК.⁶¹ Ако предлогу недостаје одређеност, прималац ће такву изјаву од почетка моћи да разуме као предлог да се учини понуда са одређеним садржајем или да се започну преговори. Критеријум довољне одређености понуде, према том мишљењу, ствара препреку да се предлог уговора прерано квалификује као понуда подобна за прихват.⁶² Присталице ове идеје наводе да друга реченица чл. 14, ст. 1 БК служи заштити интереса понудиоца и да представља правило тумачења у погледу постојања воље понудиоца за обавезивањем.⁶³ Сматрамо да се наведено не може прихватити јер би у том случају услов одређености понуде из чл. 14, ст. 1 БК био сведен на индицију да ли постоји воља страна за обавезивањем. Да намера стваралаца БК није била да се захтев одређености понуде сведе на потврду постојања воље уговорних страна за обавезивањем, произлази из следећег. Прво, легислативна историја чл. 14 БК указује на то да залагање за *pretium certum* није сматрано само питањем дефинисања понуде него и питањем пуноважности уговора.⁶⁴ Друго, тумачењем чл. 14, ст. 1 БК јасно је да је одређеност понуде један од услова који

⁵⁸ Вид. Franco Ferrari, Eva-Maria Kieninger, Peter Mankowski, Karsten Otte, Ingo Saenger, Götz Schulze, Ansgar Staudinger, *Internationales Vertragsrecht: Intern. VertragsR – Kommentar*, München 2012², Art. 14, Rn. 33.

⁵⁹ Упор. I. Schwenzer, P. Hachem, C. Kee, 135, 136.

⁶⁰ *Hungary*, 25 September 1992, *Supreme Court (Pratt & Whitney v. Malev)*, <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920925h1.html>, 29. јун 2017. У конкретном случају суд је закључио да цена не може да се утврди јер је реч о роби за коју не постоји текућа цена. Међутим, значај те одлуке се огледа у томе што је суд разматрао могућност да чл. 14, ст. 1 и чл. 55 БК буду примењени заједно.

⁶¹ Вид. више P. Schlechtriem (Hrsg.) (2000), 184.

⁶² Вид. више W. H., Roth, C. Kunz, 1: 17–21.

⁶³ W. H. Roth, C. Kunz, 1: 17–21.

⁶⁴ Представници Француске су се залагали за постојање одређене цене у понуди, а били су инспирисани чл. 1591 француског Грађанског законика, у којем је предвиђено да цена код уговора о продаји мора бити одређена. Вид. више I. Schwenzer (ed.) (2016), 279 и фн. 102.

изјава воље мора да испуни да би се сматрала понудом и да је то самосталан услов.⁶⁵

Неки од коментатора указују на то да се чл. 14, ст. 1 БК састоји од две реченице. У првој је предвиђено да понуда треба да буде довољно одређена, а у другој се наводи које услове понуде треба да испуни да би се сматрала довољно одређеном. Према присталицама тог схватања, те реченице треба да се читају одвојено, тј. понуда мора бити довољно одређена, али то не значи нужно да је понуда довољно одређена само онда ако испуњава услове из друге реченице чл. 14, ст. 1 БК. Услови наведени у другој реченици представљају само „*safe harbour*“, али не и дефинитивне услове које понуда мора да испуни да би била пуноважна.

3. ЗАКЉУЧНЕ НАПОМЕНЕ

Правилан закључак о односу чл. 14, ст. 1 и чл. 55 БК могуће је извести уколико се у обзир узме и одговарајући временски контекст. Наиме, при изради и доношењу Бечке конвенције вођене су расправе да ли треба прихватити либералнији или строжи став у погледу елемената које треба да садржи понуда.⁶⁶ Решење из чл. 14, ст. 1 БК које се односи на захтев одређености понуде показује да је у конвенцији заузет строжи став јер је понуда за закључење уговора о међународној продаји робе довољно одређена ако је цена у њој изричито или прећутно одређена или бар одредива. Разлози прихватања наведеног правила су следећи. Прво, за такво решење залагале су се земље које су у време доношења конвенције имале планску привреду, па је одређивање цене у уговору било неопходно за привредно планирање и функционисање привреде у целини. Друго, то правило је имало снажну подршку земаља у развоју које су страховале да неодређивање цене у уговору може бити на штету купаца из мање развијених земаља као економски слабијих страна.⁶⁷ Коначно, решење су подржале и земље континенталног права у чијим националним правима цена представља битан елемент уговора.⁶⁸ Управо формулација да цена може бити и прећутно одређена представља

⁶⁵ K. Rebmann, F. J. Säcker, R. Rixecker (Hrsg.), 2227.

⁶⁶ Супротстављена схватања последица су значајних разлика које су постојале у време доношења конвенције између националних права у погледу тога да ли уговор о продаји може пуноважно да се закључи уколико цена у њему није одређена или бар одредива. У основи, сва национална права могу да се поделе на она у којима је одређивање цене у уговору о продаји услов његове пуноважности и она у којима уговор о продаји може бити ваљано закључен и без одређивања цене.

⁶⁷ Вид. више М. Драшкић, М. Станивуковић, 172.

⁶⁸ Вид. А. М. Garro, 463; П. Цветковић, 57, 58.

компромис између земаља које су се залагале за понуду у којој цена не мора бити одређена и оних које су се томе противиле.⁶⁹

Данас треба имати на уму да су од доношења БК прошле безмало четири деценије и да су разлози који су утицали на захтев за одређеном или одредивом ценом у понуди из чл. 14, ст. 1 БК углавном нестали.⁷⁰ Члан 14, ст. 1 БК је „преживео“ политичке, економске и правне промене, али се приликом његовог тумачења оне морају узети у обзир. Кретања у међународном пословању показују да захтеве за одређеношћу понуде треба ублажити. У прилог томе говори решење прихваћено у УНИДРОИТ принципима међународних трговинских уговора из 2016. године (даље у тексту: УПЦ). Према чл. 2.1.2 УПЦ предлог за закључење уговора представља понуду ако је довољно одређен и ако указује на намеру понудиоца да буде обавезан у случају њеног прихватања. У коментару чл. 2.1.2 УПЦ наводи се да није могуће дати општу оцену када се предлог за закључење уговора сматра довољно одређеним. Па чак и ако у њему нису одређена питања као што су тачан опис робе која треба да буде испоручена, цена робе, као и место и време извршења, то не значи нужно да је предлог недовољно одређен. Све зависи од тога да ли су понудилац и понуђени намеравали да закључе обавезујући уговор и да ли недостајући елементи у понуди могу бити одређени тумачењем уговора или попуњавањем празнине у уговору. Неодређеност понуде, између осталог, може да се превазиђе коришћењем других одредаба из УПЦ, па и чл. 5.1.7(1) УПЦ, којим се регулише одређивање цене на веома сличан начин као и у чл. 55 БК.

У складу са свим о чему је до сада било речи, сматрамо да БК треба тумачити на начин да се и наизглед противречне одредбе доведу у склад. Према томе, недовољна одређеност понуде у погледу цене може да се отклони и превазиђе применом чл. 55 БК. Као што смо већ навели, основна сврха чл. 55 БК је да створи механизам за одређивање цене у пуноважно закљученом уговору о међународној продаји робе. Међутим, сматрамо да је могуће да се механизам из чл. 55 БК примени и на понуде које нису довољно одређене у погледу цене. На тај начин би се омогућило да се ценом која се редовно наплаћивала у време закључења уговора отклони недостатак одређености цене или метода за њено одређивање у понуди.

---

⁶⁹ Вид. L. A. DiMatteo *et al.*, 337.

⁷⁰ Врховни суд Француске је тумачењем скоро потпуно напустио захтев за одређеном ценом, док су већина ондашњих социјалистичких земаља данас земље са тржишним привредама. Коначно, неке од земаља у развоју осамдесетих година 20. века данас представљају водеће светске економије. Вид. детаљније U. Magnus, 206.

ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES)

- Amato, P., „U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods – The Open Price Term and Uniform Application: An Early Interpretation by the Hungarian Courts“, *Journal of Law and Commerce* 1993.
- Bamberger, H. G., Roth, H. (Hrsg.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band III, München 2003.
- Berstein, H., Lookofsky, J., *Understanding the CISG in Europe – A Compact Guide to the 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Cambridge 1997.
- Bianca, C. M., Bonell, M. J., *Commentary on the International Sales Law, The 1980 Vienna Sales Convention*, Milan 1987.
- Цветковић, П., *Закључивање уговора о међународној продаји робе*, магистарска теза, Правни факултет у Нишу, Ниш 2000. (Cvetković, P., *Zaključivanje ugovora o međunarodnoj prodaji robe*, магистарска теза, Правни факултет у Нишу, Ниш 2000)
- DiMatteo, L. A., Dhooge, L., Greene, S., Maurer, V., Pagnattaro, M., „The Interpretative Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence“, *Northwestern Journal of International Law and Business* 2/2004.
- DiMatteo, L. A., „Critical Issues in the Formation of Contracts under the CISG“, *The Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review* 3/2011.
- Драшкић, М., Станивуковић, М., *Уговорно право међународне трговине*, Београд 2005. (Draškić, M., Stanivuković, M., *Ugovorno pravo međunarodne trgovine*, Београд 2005)
- Ђорђевић, М., *Обим накнаде штете због повреде уговора о међународној продаји робе*, докторска дисертација, Београд 2012. (Đorđević, M., *Obim naknade štete zbog povrede ugovora o međunarodnoj prodaji robe*, докторска дисертација, Београд 2012)
- Ferrari, F., Kieninger, E. M., Mankowski, P., Otte, K., Saenger, I., Schulze, G., Staudinger, A., *Internationales Vertragsrecht: Intern. VertragsR – Kommentar*, München 2012².
- Фишер Шобот, С., *Право међународне продаје*, Нови Сад 2014. (Fišer Šobot, S., *Pravo međunarodne prodaje*, Нови Сад 2014)
- Фишер Шобот, С., „Постојање текуће цене као услов за апстрактно одмеравање накнаде штете у праву међународне и домаће продаје“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* 2/2014. (Fišer Šobot, S., „Postojanje tekuće cene kao uslov za apstraktno odmeravanje naknade štete u pravu međunarodne i

- domaće prodaje“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* 2/2014)
- Galston, N. M., Smit, H. (eds.), *International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, New York 1984.
- Garro, A. M., „Reconciliation of Legal Traditions in the U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods“, *International Lawyer* 1989.
- Graves, J., „CISG Article 6 and Issues of Formation: The Problem of Circularity“, *The Annals of the Faculty of Law in Belgrade – Belgrade Law Review* 3/2011.
- Honnold, J. O., *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*, The Hague 1999.³
- Honsell, H. (Hrsg.), *Kommentar zum UN-Kaufrecht, Übereinkommen der Vereinten Nationen über Verträge über den Internationalen Warenkauf (CISG)*, Berlin – Heidelberg 2010.
- Huber, P., Mullis, A., *The CISG – A new textbook for students and practitioners*, Sellier – European Law Publishers, München 2007.
- Karollus, M., „Judicial Interpretation and Application of the CISG in Germany 1988–1994“, *Cornell Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods* 1995.
- Kröll S., Mistelis L., Perales Viscasillas P. (eds.), *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, München 2011.
- Magnus U., *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Wiener UN-Kaufrecht (CISG)*, Sellier-de Gruyter, Berlin 2005.
- Magnus, U., „The Scandinavian Reservation under Art. 92 CISG“, <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/57-10.pdf>, 29. јун 2017.
- Mistelis, L., „Article 55 CISG: The Unknown Factor“, *Journal of Law and Commerce* 6/2005.
- Piotet, P., Sturm, F., *Mélanges Paul Piotet: recueil de travaux offerts à M. Paul Piotet, Professeur à l'Université de Lausanne*, Bern 1990.
- Rebmann, K., Säcker, F. J., Rixecker, R. (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band III, München 2004.
- Roth, W. H., Kunz, C., „Zur Bestimmbarkeit des Preises im UN-Kaufrecht“, *Recht der Internationalen Wirtschaft: Betriebs-Berater International* 43, 1997.
- Schlechtriem, P., *Uniform Sales Law – The U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Manz, Vienna 1986.

- Schlechtriem, P. (Hrsg.), *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht*, München 2000³.
- Schmidt, K. (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch*, München 2004.
- Schwenzer, I., Hachem, P., Kee, C., *Global Sales and Contract Law*, Oxford University Press, New York 2012.
- Schwenzer, I. (ed.), Schlechtriem & Schwenzer: *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford 2010.³
- Schwenzer, I. (ed.), Schlechtriem & Schwenzer: *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford 2016.⁴
- Šarčević, P., Volken, P. (eds.), *International Sale of Goods (Dubrovnik Lectures)*, New York 1986.
- Шогоров, С., Арсић, З., *Уговори трговинског права*, Нови Сад 2014. (Šogorov, S., Arsić, Z., *Ugovori trgovinskog prava*, Novi Sad 2014)
- UNCITRAL, *2012 UNCITRAL Digest of case law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, New York 2012, <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/digest-2012>, 29. јун 2017.
- Vilus, J., *Komentar Konvencije UN o međunarodnoj prodaji robe*, Zagreb 1981.
- Букадиновић, Р., *Међународно пословно право*, Крагујевац 2012. (Vukadinović, R., *Međunarodno poslovno pravo*, Kragujevac 2012)
- Живковић, М., *Обим сагласности неопходан за закључење уговора*, Београд 2006. (Živković, M., *Obim saglasnosti neophodan za zaključenje ugovora*, Beograd 2006)

Sandra Fišer Šobot, PhD

Assistant Professor

University of Novi Sad, Faculty of Law

CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF
GOODS WITH OPEN-PRICE TERMS – AN INTERPLAY
BETWEEN ARTS. 14 AND 55 CISG

Summary

This paper examines the relationship between Arts. 14 and 55 of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). According to Art. 14(1) CISG for the valid offer it is necessary that the price of the goods is at least determinable. On the other hand, Art. 55 CISG presupposes that the contract can be valid even if the price is neither determined nor determinable. Linguistic interpretation of those provisions shows contradiction and the controversy stems from demand from Art. 14(1) CISG for sufficiently definite price and open-price rule from Art. 55 CISG. The relationship between those provisions, if any, is widely discussed in theory. The author analyzes possible approaches advocated by scholars and attempts to resolve this contradiction.

Key words: *International sale of goods. – Offer. – Price. – Open-price contracts.*

Article history:

Received: 29. 6. 2017.

Accepted: 16. 10. 2017.